

Недюха М., доктор філософських наук, професор, секретар відділення політології та соціології Академії наук вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України, дійсний член Академії наук вищої школи України

Концептуальні засади державної освітньої політики (на прикладі класичного університету) // Класичний університет у контексті викликів епохи (Classic University in the Context of Challenges of the Epoch) : матеріали українсько-польської міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22–23 вересня 2016 р.) / [уклад.: А. С. Філіпенко та ін.]. – Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2016. – С. 60–62.

Уявляється, що концептуальні засади державної освітньої політики визначають основні напрями забезпечення єдності освіти та науки (науково-технічної діяльності) в навчальному процесі вищого навчального закладу шляхом: б) реалізація прав і свобод людини та громадянина на отримання якісних освітніх послуг; б) приведення освіти та науки у відповідність із потребами країни, можливостями інноваційно-інвестиційного процесу соціальних змін шляхом формування єдиного середовища продукування знання та впровадження його результатів; в) формування мережі закладів освіти відповідно до запитів суспільства, модернізаційного розвитку України; г) участь України в міжнародному співробітництві з питань освіти та науки, у тому числі в частині нормативно-правового обґрунтування процесу входження у європейський освітній та науковий простір.

Відповідно, призначення освіти в частині пошуку відповідей на виклики суверенного розвитку полягають у її спрямованості на формування інноваційно-інвестиційного середовища соціального розвитку, продукуванні науково-технологічних розробок і винаходів та їх впровадження шляхом забезпечення єдності науки та виробництва, науки та освіти. У зазначеній дуальній взаємодії визначальна роль належить, безумовно, науці як сфері діяльності, соціальному інституту і за багатьма ознаками «геологічній силі». Не випадково В. І. Вернадський, зважаючи на гуманістичний зміст науки, її роль у розв'язанні проблем життєдіяльності людини, розглядав науку як геологічну й історичну силу водночас, спроможну змінити життя як біосфери, так і людства. Відповідно, наука має розглядатися як засіб і ресурс розвитку, в основі якого – сила фактів, узагальнення і, передусім, потенціал людського розуму. Могутність людини, її самодостатність не може розглядатися поза її розумом, який підпорядковує дії людини цілям, визначеним класичною наукою (опис, усвідомлення, розв'язання та

передбачення), некласикою (позиціонування суб'єкта соціальної дії) та постнекласикою (конструювання соціального простору).

Завдання вищої школи, її соціальне призначення вбачається в теоретико-методологічній та методично-технологічній переробці, адаптації наукових знань відповідно до цілей навчально-виховного процесу, побудові останнього згідно з вимогами визначальних принципів – доступності знання, його наступності, послідовності та забезпечення системної цілісності наукового знання. Проблема полягає в тому, що зазначений зв'язок науки та освіти не є однозначним, лінійним, зважаючи на амбівалентність науки, що передбачає необхідність гуманізації наукового знання шляхом, зокрема, послаблення дії такої загрозливої тенденції, якою є прагматизація науки, що має своїм наслідком не лише отримання переваг, а й зазнання суттєвих втрат, зокрема екологічних. Зазначене передбачає також врахування можливих соціальних наслідків застосування результатів тих чи інших наукових досягнень на практиці. Прикладів цьому, як відомо, достатньо, одним з яких є сумнозвісна техногенна аварія на Чорнобильській АЕС.

А це означає, що освіта має давати задовільні відповіді на виклики глобалізаційної доби засобами дидактико-методичного перероблення досягнень світової та вітчизняної науки, її гуманізації: концептуальні засади державної освітньої політики мають забезпечувати єдність науки та освіти шляхом адаптації досягнень першої до завдань і цілей навчального процесу, забезпечення його технологічності, доступності, наступності, послідовності та системності. Зазначене можна вважати своєрідним надзавданням класичного університету в частині забезпечення єдності науки та освітнього, навчально-виховного процесу. Могутність України забезпечується її освітою.